

O ploaie de pietre se abătu asupra turmei rebele, mereu gata-gata s-o ia razna prin grohotișuri, și aduse înapoi caprele în masa compactă și docilă a oilor. Idriss își mâna turma micuță înspre curba roșiatică a dunelor, mai departe decât o făcuse în ajun și cu două zile în urmă. În săptămâna dinainte, se înțeleșe cu Baba și Mabruk să-l însoțească, promițându-le că se va revanșa, iar zilele trecuseră ca un vis. De-acum însă tovarășii lui trebuiau să rămână la grădină, să-și ajute tatăl la scosul nisipului din pârlăiașele pentru irigații. La cincisprezece ani, Idriss nu mai avea vârsta la care să poată mărturisi că teama de singurătate îi dădea parcă aripi la picioare și nu-l lăsa să se așeze la umbra unui arbust sălbatic așteptând să se scurgă orele, așa cum făcuse împreună cu tovarășii lui. Știa, fără îndoială, că vânturile din pustietățile vecine nu sunt duhuri rele care-i răpesc pe copiii obraznici și imprudenți. Așa era în poveștile spuse de bunica lui, desigur, în virtutea unei tradiții orale ce se trăgea de pe vremea când nomazii îi jefuiau pe locuitorii oazelor. Această legendă însă i se întipărise adânc în suflet și strălucirea înșelătoare a primelor

raze pe lacul El Ksob, goana speriată a unui varan izgonit din culcușu-i de nisip de tâlpile lui goale, zborul alb al unei cucuvele rătăcite în lumina dimineții, toate îl îndemnau să caute cât mai repede o apropiere umană. Mâna animalele spre răsărit cu gândul de a-l întâlni pe Ibrahim ben Larbi, unul dintre păstorii triburilor seminomade Șaamba, așezate de-a lungul ergului Er-raui, și care își câștigă existența având grijă de turma de cămile din oază, primind în schimb tot laptele și jumătate din pui de-abia fătați.

Idriss știa că nu-și va găsi prietenul în tabăra ale cărei corturi scunde și negre ocupau Oglă Meluan, zonă bogată în puțuri, majoritatea fiind, ce-i drept, surpate, dar reușind să acopere nevoile populației. Într-adevăr, animalele pășteau pe o întindere de douăzeci de kilometri, împărțite în turme de câte o duzină de adulți și tot atâția pui, fiecare turmă fiind păzită de câte un băiat ce-și avea fântâna lui proprie. Idriss o luă mai spre nord, în direcția defileului stâncos, dincolo de care începea domeniul lui Ibrahim. Pe regul¹ arid, pe care din loc în loc era aruncat câte un smoc de săricică și de laptele-cucului, vântul dinspre miazăzi sculptase cu finețe dăre lungi în nisipul roșiatic. Idriss nu mai trebuia să îndemne animalele ca să le silească să înainteze. Apropierea de puțul Hassi Urit – puțul lui Ibrahim – acționa ca un magnet invizibil asupra oilor, care grăbeau pasul, îndemnând și caprele în urma lor. Nu se zăreau însă decât siluetele contorsionate ale unor rădăcini uscate și câteva dâmburi presărate cu *abesqui* pe care puii de cămilă se cățarau dintr-un salt. Curând, Idriss văzu decupându-se pe faleza cenușie a ergului profilul în formă

de umbrelă al acaciei care ținea umbră puțului. Mai avea încă doi kilometri până acolo, când trebui să ridice o cămilă ghemuită pe pietriș și care, de bună seamă, era bolnavă. Animalul scoase un mormăit tânguitor și, schiopătând, o luă la trap înaintea turmei. Idriss era mulțumit să se înfățișeze înaintea păstorului Șaamba cu o cămilă pe care poate altfel ar fi pierdut-o.

Relațiile dintre cei doi adolescenți erau simple și univoce: o admirație amestecată cu oarecare teamă din partea lui Idriss, o prietenie protectoare și condescendentă din partea lui Ibrahim. Pentru că era nomad, pentru că se descurca de unul singur și era păstor de cămile, Ibrahim nutrea pentru locuitorii oazei un dispreț plin de îngăduință, deloc temperat de faptul că muncea pentru ei și că ei erau cei care îl întrețineau. În atitudinea lui era ceva din amintirea unui trecut glorios, în care oazele și sclavii care le cultivau constituiau laolaltă proprietatea seniorilor nomazi. De altfel, acest băiat cu purtări oarecum ciudate de-atâta căldură și singurătate nu se temea nici de Dumnezeu, nici de diavol și știa să tragă folos chiar și de pe urma aridității deșertului. Cu singurul său ochi – stângul, căci dreptul îi rămăsese agățat în spinii unei păduri de arbori de cauciuc în care i se năpustise cămila –, putea să distingă de la o distanță de doi kilometri goana unei gazele sau apartenența tribală a unui păstor de măgari. Picioarele lui zdravene și uscățive puteau să meargă douăzeci și patru de ore încontinuu, fără apă și fără curmale. Se orienta, fără să greșească vreodată, noaptea sau în timpul furtunilor de nisip. De altfel, se pricepea să schimbe direcția vântului, înfigând într-o țepușă un scarabeu sacru și orientând în direcția dorită mișcarea nestăpânită a piciorușelor acestuia,

¹ Suprafață netedă acoperită cu pietriș, din deșertul Sahara.

ce se zbăteau în gol. Putea să reperate drumul unei furnici, ajungea la mușuroi și îl sfărâma dintr-o lovitură de picior. Obținea astfel o masă copioasă golind conținutul galeriilor, în ciuda faptului că locuitorii din Tabelbala se temeau de aceste vietăți, căci adăpostul lor subteran le puneă în legătură cu duhul cel rău. Idriss era deseori înfricoșat de nelegiuirile lui. Nu ezita să bea din picioare, ținând urciorul cu o singură mână, deși, ca să poți bea, trebuie să te sprijini cu un genunchi de pământ și să apuci recipientul cu amândouă mâinile. Vorbea deschis despre foc, invocând astfel cu îndrăzneală iadul, pe când locuitorii oazei foloseau cu prudență locuțiuni ca „bătrânelul care trosnește“ sau „facătorul de cenușă“. Nu ezita nici măcar să arunce apă peste flăcări, ceea ce înseamnă profanare. Idriss îl văzuse într-o zi înfruptându-se dintr-un creier de oaie, care la Tabelbala se îngroapă, căci cel care îl mânăncă înnebunește, la fel de sigur ca și dacă și-ar mânca propriul creier.

Urmând cămila șchioapă, ajunse la umbra acaciei unde constată absența lui Ibrahim. Animalele acestuia se înghesuiau în jurul micului bazin circular alimentat de jghebul fântâniei, în care se mai afla puțină apă amestecată cu nisip. Ar fi putut rezista fără apă până seara, dar bazinul constituia un punct de atracție ce le împiedica să se împrăștie.

Unde era Ibrahim? Să-și fi dus oare cămilele spre vreo pășune îndepărtată apărută la câteva ore după o furtună? Idriss îi căută urma în jurul copacului, dar pământul era brazdat de urmele mari ale copitelor de cămilă amestecate cu cele mici ale caprelor și oilor. Atunci, îndepărtându-se

de puț, descrie un arc de cerc străduindu-se să găsească un indiciu al direcției în care o pornise păstorul Șaamba. Descoperi astfel urma neregulată lăsată de un varan, steluțe minuscule ce trădau topăitul unui șoarece săritor, urma triunghiulară, destul de veche, a unui fenec în galop. Dădu ocol unui bloc de bazalt care, cu întunecimea lui, despica regul din ce în ce mai orbitor pe măsură ce soarele se ridica la orizont. Și în clipa aceea descoperi o urmă atât de neașteptată încât în mintea lui se făcu brusc un gol. Nu se mai gândi la Ibrahim, nici la cămilele lui, nici măcar la propria sa turmă. Nu mai exista nimic în afara celor două dăre ușor zimțate care săpau în solul alb niște șanțuri mici, vizibile cât puteai cuprinde cu privirea. O mașină, un automobil, despre care nu vorbise nimeni în oază, apărea din noapte cu o întregă încărcătură de bogății materiale și de mister omenesc! Idriss, surescitat la culme, o luă la fugă pe urmele vehiculului care gonea spre vest.

Soarele strălucea în înaltul cerului când, în aerul tremurător din cauza căldurii emanate de pământul încins, Idriss zări, alunecând printr-o pădurice de tamarini, silueta greoaie a unui Land Rover. Nu mergea cu viteză prea mare, dar Idriss nu avea nici o șansă să-l ajungă. De altfel, nici nu-i trecea prin cap așa ceva. Mut de uimire și sfială, se opri și curând oile și caprele îl înconjurară. Land Rover-ul, schimbându-și direcția către nord, mergea acum pe drumul spre Beni Abbes. În cinci minute, avea să se facă nevăzut. Ba nu. Uite că a încetinit. A început să se întoarcă. Iuți pasul și se năpusti către el. La bord se aflau două persoane, un bărbat la volan și lângă el o femeie,

căreia Idriss nu-i distinsese la început decât părul blond și ochelarii mari, negri. Mașina frâna. Femeia își scoase ochelarii și sări jos. Părul îi sălta pe umeri ca o pânză decolorată. Era îmbrăcată cu o bluziță kaki foarte decoltată și cu un șort peste măsură de scurt. Idriss remarcă și baleriniții aurii și se gândi că, încălțată cu așa ceva, nu avea cum să ajungă prea departe pe pietroaietele din jur. În mână ținea, amenințător, un aparat de fotografiat.

– Hei, puștiule! Nu te mai mișca atâta, vreau să te fotografiez.

– Ai putea măcar să-l întrebi și pe el dacă vrea, bombăni bărbatul. Unora nu le place treaba asta.

– Cine vorbește! răspunse ea.

Idriss trăgea cu urechea și încerca să-și amintească bruma de franceză pe care o știa ca să înțeleagă ce se spunea. Era evident că el era obiectul unei discuții între bărbat și femeie, dar faptul că femeia era cea care se interesa de el îl tulbura.

– Nu-ți face iluzii, o ironiză bărbatul. Se uită mai mult la mașină decât la tine!

Într-adevăr, această mașină era impunătoare, masivă și albă de praf, plină de rezervoare, roți de rezervă, cricuri, extincitoare, cabluri de remorcat, lopeți, unelte pentru despotmilit. Bun cunoscător al deșertului, Idriss admira acest vehicul de cursă lungă care aducea pe departe cu cea mai bine echipată cămilă. Oamenii care aveau o mașină atât de impunătoare nu puteau fi decât niște seniori.

– Nu-mi fac iluzii, îi răspunse femeia, dar cred că pentru el nu e nici o diferență. Și mașina, și noi facem

parte din aceeași lume străină. Noi doi suntem niște emanații ale Land Rover-ului.

Armase aparatul de fotografiat de mai multe ori și îl îndreptase din nou asupra lui Idriss și a oilor lui. Acum îl privea zâmbind și, lăsând deoparte aparatul, părea că în sfârșit îl vede în chip firesc.

– Dă-mi fotografia.

Erau primele cuvinte rostite de Idriss.

– Vrea fotografia lui, e normal, nu-i așa? interveni bărbatul. Vezi, ar trebui să avem mereu la noi un aparat cu dezvoltare instantanee. Bietul puști va avea o decepție.

Femeia pusese aparatul la loc în mașină. Scoase din ea o hartă învelită într-un cadru de celofan și se apropie de Idriss.

– Imposibil, băiete. Filmul trebuie dezvoltat și apoi tras pe hârtie. Fotografia o să ți-o trimit eu. Uite, acum suntem aici, la Tabelbala. Pata asta verde este oaza ta. Mâine vom fi la Beni Abbas. Apoi la Beșar. Pe urmă la Oran. Acolo ne așteaptă un car-ferry. Douăzeci și cinci de ore pe mare. Marsilia. Opt sute de kilometri pe autostradă. Paris. Și, de-acolo, îți trimit fotografia. Cum te cheamă?

După ce Land Rover-ul dispăru lăsând în urmă un nor de praf, Idriss nu mai era chiar același om. La Tabelbala nu exista decât o singură fotografie, în primul rând pentru că locuitorii oazei sunt prea săraci pentru a se gândi să-și facă fotografii. Apoi, pentru că acestor berberi musulmani le este teamă de poze. În mintea lor, ele au o forță malefică și, într-un fel, materializează deochiul. Totuși, această unică fotografie contribuia la prestigiul caporalului Mogadem ben Abderrahman, unchiul lui Idriss, care se

înapoiasă din campania din Italia cu o citație și cu crucea de război. Citația, Crucea de Război și fotografia erau puse la vedere pe unul dintre pereții colibeii lui și, în fotografia crăpată și cam neclară, îl puteai recunoaște pe caporal, plin de tinerețe și ardoare, alături de doi camarazi cu figuri joviale. „Până acum, la Tabelbala nu exista decât o fotografie, gândea Idriss, de-acum înainte va mai exista una, și aceea va fi a mea.“

Pe regul alb, mergea repede și cu pași mărunți înspre acacia cea mare de la Hassi Urit. Sufletul îi era plin de aventura prin care tocmai trecuse și se bucura dinaintea gândindu-se cum avea să se laude în fața lui Ibrahim. Chiar o să se laude? Ce dovadă avea? Măcar dacă i-ar fi dat fotografia! Dar nu era așa. La ora asta, fotografia lui mergea spre Beni Abbes, închisă în cutia aparatului, care, la rândul lui, era închis în Land Rover. Pe măsură ce Idriss înainta, mașina devenea și ea la fel de ireală. În curând, avea să părăsească urmele lăsate de cauciucuri. Peste puțin timp, nu va mai exista nimic care să demonstreze că întâlnirea cu Land Rover-ul fusese adevărată.

Când ajunse la Urit, Ibrahim îl întâmpină, ca întotdeauna, cu o ploaie de pietre. Nici asta nu se întâmpla între locuitorii oazei. Pentru ei, simplul gest de a lua o piatră în mână este un semn de ostilitate, o amenințare care, din fericire, este destul de departe de a fi dusă până la capăt. Pe Ibrahim îl amuza îndemânarea diabolică pe care o dobândise țintind cu piatra încă din fragedă copilărie. Nimerea fără greș un corb în plin zbor, un fenec în goana mare. Acum, văzându-și prietenul apropiindu-se, se juca, în semn de bun venit, făcând nisipul să tâșnească la

dreapta, la stânga, în față și până la picioarele sale, nu atât în speranța de a-l înfricoșa – Idriss știa de mult că nu are de ce să se teamă –, ci pur și simplu pentru a-și manifesta bucuria de a-l revedea, într-o formă care amesteca agresivitatea cu însușirile lui naturale. Se opri atunci când distanța dintre el și Idriss deveni prea mică pentru ca jocul să mai prezinte vreun interes.

– Vino-ncoace! îi strigă. Am noutăți!

Ia te uită! Frumos din partea lui Ibrahim! El, Idriss, avusese o întâlnire nemaipomenită. Fusese supus încercării cu fotografia și, pe deasupra, de către o femeie blondă, ceea ce îl făcuse pe neașteptate egal cu caporalul Mogadem și, uite, două ceasuri mai târziu, tot Ibrahim avea noutăți!

– Am o cămila care stă să fete la puțul Hassi el Hora. La un ceas de-aici. Apa e clocită, dar cămila trebuie adăpată. Mergem să-i ducem lapte.

Vorbea o berberă în fraze scurte, repezite, ce păreau tot atâtea lătrături poruncitoare. În acest timp, singurul său ochi sclipea ironic, fiindcă Idriss nu era decât un biet nătarău din oază, un „puță boantă“ supus, blând, dar care nu se putea compara cu un păstor de cămile Șaamba. Un mascul bătrân se încordă și dădu drumul pe nisip unui jet de urină. Ibrahim profita ca să-și clătească mâinile, căci un Șaamba nu mulge cu mâinile murdare. Apoi întoarse o femelă ca să o așeze în poziție bună pentru muls și începu să desfacă plasa care îi puneă ugerul la adăpost de puii turmei. După care începu, în sfârșit, să mulgă, stând într-un picior, cu cel stâng

sprijinit în genunchiul drept și ținând în echilibru pe coapsa stângă un urciur de argilă.

Idriss privea cele două jeturi care țâșneau pe rând în vas. În starea lui de subnutriție permanentă, era chinuit de dorința pe care i-o inspira lichidul acela alb, cald și viu, ce i-ar fi putut domoli în același timp și foamea, și setea. Femela își mișcă urechile mici, de urs și, deschizându-și anusul, lăsa să curgă pe partea interioară a coapselor o diaree verde, dovadă de încredere și abandonare care înlesnea, totodată, și coborârea laptelui.

Ibrahim se opri din muls atunci când socoti că avea destul lapte ca să umple una dintre cele două tigve goale, cu capac, ce se fixează pe șoldul cămilei, într-o plasă din fibră de palmier. Se apropie apoi de masculul cel bătrân și, cu un simplu strigăt gutural, fără să fie nevoie să-l atingă, îl făcu să se lase în jos. Apoi se aruncă pe spinarea lui, cu spatele rezemat de cocoasă, iar în față îl așeză pe Idriss. Cămila se ridică, behăind nemulțumită și o porni îndată în goană către nord. După ce străbătură o întindere de pământ roșiatic acoperit cu arbuști piperniciți, urcară cale de mai mulți kilometri prin albia unui ued¹. Sculptat de apă – o apă care, se vedea bine, nu mai cursese de ani de zile pe acolo –, solul era acoperit cu plăci mari, netede și întărite ce crăpau brusc sub copitele late ale cămilei. În mai multe rânduri, cei doi călăreți fură pe punctul de a cădea. Animalul mârâia de furie, așa că trebuiră să meargă în pas mai domol. Dar cămila se opri de-a binelea la poalele unei stânci de bazalt sub care adulmecase prezența

unei guelta¹. Ibrahim o lăsa să bea din apa cenușie în care mișunau insectele. Cămila își înalță capul, tristă și orgoliosă, deschise botul și roind de apă și scoase un behăit ce împrăstie miros de sare și de sulf. Apoi o luă din nou la goană. Pe măsură ce se apropiau de Hassi el Hora, Idriss simțea mai tare neliniștea și nerăbdarea de care era cuprins tovarășul său. Instinctul, care niciodată nu-l înșelase, îl avertiza pe păstorul Șaamba că în aer plutea nenorocirea.

Prezența unui puț nu era marcată decât de o simplă ridicătură de pământ – resturile foarte vechi și pietrificate ale săpăturilor. Fără bazin, fără zid împrejmuitor, fără ghizduri, numai o gură rotundă ce se căsca, primejdioasă, la nivelul solului. O colibă șubredă, din prăjini legate între ele cu frunze de palmier, era o dovadă cum că păstorii cunoșteau totuși această sursă de apă și că uneori veneau aici să se odihnească, la adăpost de soare, după ce-și adăpau vitele. În clipa aceea, locul era pustiu. Totuși, încă de foarte departe, Ibrahim distinse, cu singurul său ochi, silueta plâpândă și roșiatică a unui pui de cămilă nou-născut, părăsit între puț și adăpost. Presimțirile sale cele mai negre se adevăreau.

Sări de pe cămilă și alergă înspre marginea puțului. Idriss îl văzu năpustindu-se pe grinda cea mai accesibilă a șarpantei interioare ce susținea pământul de pe margini și apoi culcându-se pe ea, ca să poată cerceta mai bine fundul apei. Nu mai era nici o îndoială. Însetată în urma nașterii, cămila se apropiase de marginea puțului și căzuse în gol.

¹ Curs de apă intermitent (în Africa de Nord)

¹ Ochi de apă format fie de ploaie, fie de un izvor subteran, în denivelările unui platou stâncos